

5. АВТОРСЬКІ ПРОГРАМИ ТА ПРОЕКТИ

Надія Іванівна Чумак,

учитель математики вищої категорії
Смілянського навчально-виховного комплексу
«Загальноосвітня школа І ступеня – гімназія
ім. В. Т. Сенатора» Смілянської міської ради
Черкаської області,
м.Сміла, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ФОРМУЛ СКОРОЧЕНОГО МНОЖЕННЯ ДЛЯ РОЗКЛАДАННЯ МНОГОЧЛЕНІВ НА МНОЖНИКИ (Урок з алгебри, 7 клас)

Мета: відпрацювати навички класифікації виразів і застосування формул скороченого множення для розкладання многочленів та цілих виразів на множники й розв'язування вправ, що передбачають виконання цих дій; перевірити вміння учнів застосовувати знання у нестандартних ситуаціях; сприяти активації розумової діяльності; розвивати бажання застосовувати набуті знання, вміння та навички для досягнення поставленої мети.

Тип уроку: застосування знань і формування вмінь та навичок.

Форми навчальної діяльності: колективна, індивідуальна.

Обладнання: комп'ютер, мультимедійна дошка, CD диск, методичне забезпечення.

*Щасливий той, хто в звичнім наче
побачив те, чого ніхто не бачив.*

Дж. Г. Байрон

Хід уроку

I. Організаційний момент

Налаштування учнів на продуктивну навчальну діяльність.

– Сподіваюся, що сьогодні на нас чекає багато відкриттів щодо практичного застосування набутих знань, і ви зможете продемонструвати власну компетентність.

II. Формування мети й завдань уроку

III. Актуалізація опорних знань

Встановити відповідність:

1. a^3-64	A. $(a-8)(a+8)$
2. a^2-64	Б. $(a+4)(a^2+4a+16)$
3. a^3+64	В. $(a-4)(a^2+4a+16)$
4. $a^2+16a+64$	Г. $(a+8)^2$

IV. Відпрацювання вмінь та навичок

Упродовж декількох уроків ми вивчали використання формул скороченого множення для розкладання на множники, яким вже понад 4000 років і їх знають у всьому світі. Зверніть увагу, що формул скороченого множення сім – це найулюбленіше число в світі. Згадайте, сім кольорів у веселки, сім чудес світу, сім чудес України. Сьогодні ми будемо розв'язувати приклади, що проведуть нас шляхами семи чудес України.

Але все має початок. Ось і наша мандрівка починається з чудового міста, назву якого ви дізнаєтесь, виконавши завдання етапу «ВІДГАДАЙ НАЗВУ». Причому кожне містить певну кількість відповідей, серед яких лише одна правильна. Відповіді подано в літерах, написаних до кожного прикладу. Оберіть літеру правильної відповіді і запишіть її. Таким чином, п'ять правильних відповідей дадуть нам назву міста.

Завдання ви побачите на екрані. Щасливої мандрівки!

1. Розкласти на множники $3a^2-3$

- А) $3(a^2-3)$ Б) $3(a-1)^2$ С) $3(a-1)(a+1)$

2. Розв'язати рівняння $x^2-6x+9=0$

- Л) $x=6$ М) $x=3$ Е) $x=9$

3. Обчислити 101^2

- І) 9999   Е) 10001   Т) 10011

4. Обчислити 75^2-25^2

- Н) 7225   Л) 5000   Р) 7225

5. Розкласти на множники $(1-x)^4$

- Я) $(1-x^2)^2$ О) $(1-x^2)(1+x^2)$ А) $(1-x)(1+x)(1+x^2)$

Ось ми й отримали назву міста – **СМІЛА**, що розташована в центрі України на мальовничих берегах р. Тясмин. Звідси ми й почнемо наш огляд семи історико-культурних пам'яток України, обраних 2 серпня 2007 р. за результатами Інтернет-голосування (76 889 голосів) та опитування 100 експертів (учених, істориків, культурологів).

Ключем для відкриття кожного з семи чудес України буде правильна відповідь прикладів, що пропонуються вашій увазі на етапі «**КЛЮЧИ ВІД ЧУДЕС**».

1. Знайти значення виразу y^2-2y+1 , якщо $y=101$.

Розв'язання: $(y-1)^2=(101-1)^2=10000$.

(Софіївський парк. Розповідь учня про історію цього міста).

2. Розв'язати рівняння: $x^3+6x^2+9x=0$.

Розв'язання: $x(x+3)^2=0$, $x=0$ або $x=-3$

(Херсонес Таврійський. Розповідь учня про історію цього міста).

3. Знайти значення виразу $(3785^2-3782 \cdot 3788)^2$.

Розв'язання: $(3785^2-(3785-3) \times (3785+3))^2=(3785^2-3785^2+9)^2=81$.

(Хортиця. Розповідь учня про історію цього міста).

4. Чи є вираз $(13^{15}-1)$ простим числом?

Розв'язання: Ні, бо $(13^5)^3-1=(13^5-1) \times (13^{10}+13^5+1)$ – добуток парного і непарного числа є числом парним, тобто, складеним.

(Софія Київська. Розповідь учня про історію цього міста).

Обчислити $\frac{125^2-25^2}{600}$

Розв'язання: $\frac{125^2-25^2}{600} = \frac{100 \cdot 150}{600} = 25$

(Києво-Печерська лавра. Розповідь учня про історію цього місця).

Чи ділиться вираз 227^3+273^3 на 500?

Розв'язання: Так, бо $(227+275)(227^2-227 \times 275+275^2)$, перший множник дорівнює 500.

(Кам'янець Подільський. Розповідь учня про історію цього міста).

5. Чи правильна рівність $520^2-128^2=504^2$?

Розв'язання: Так, бо $520^2-504^2=128^2$

$(520-504)(520+504)=16 \times 1024=4^2 \times 32^2=(4 \times 32)^2=128^2$

(Хотинська фортеця. Розповідь учня про історію цього місця).

V. Різноманітні самостійна робота

(за збірником А. Г. Мерзляк, В. Б. Полонський, Ю. М. Рабінович, М. С. Якір. Алгебра 7. Збірник задач і завдань для тематичного оцінювання).

Варіант 1: на 9 балів: № 134 (1-3), № 136 (1), № 150 (1-3).

Варіант 2: на 11 балів: № 135 (1-2), № 145 (2), № 150 (4-6).

VI. Завдання додому

Повторити § 19-20,

II рівень: № 677(1-3), 678, 679.

III рівень: № 680, 686, 687.

VIII. Підсумок навчального заняття з алгебри